

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świątach uroczystych i Niedzielach.—Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach.—Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku; za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12.—Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się.—We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Prenumerata w Warszawie łącznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się.—Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji, na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie łącznie rsr. 9 kop. 90.—Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

Rok 4.

SPIS RZECZY

DZIAŁ URZĘDOWY. — Rozkaz do zarządu cywilnego. — Sprostowanie. — Komitet urządz. — Poczta warszawska. — Zarząd warsz. ober-policmajstra. — Magistrat m. Warszawy. — Droga żel. warsz-wied. i warsz.-bydg. — Awanse. — Nominacje.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Przyjazd J. C. W. Księcia Oldenburgskiego. — Szkoły elementarne dyrekcji nauk kieleckiej. — Śpiewacy francuzcy. — Prelekcja pr. Kotkowskiego. — Papierosy Laferma. — Piekarnie warszawskie. — Jedwabnictwo. — Loteria fantowa. — Podziękowanie. — Wypadki. — Złożenie przysięgi. — Podróż N. Pana do Moskwy. — Obchód 4-go kwietnia. — Ofiary. — Kwestja luksemburska. — Ameryka. Spór z polsem pruskim. — Głosowanie kobiet. — Austrja. Traktat handlowy. — Sejm węgierski. — Sejm kroacki. — Francja. Reorganizacja armji. — Niderlandy. Izba; rozruchy. — Niemcy. B. król hanowerski. — Portugalia. Podróż królowej. — Prusy. Izba panów. — Ostrzeżenie. — Włochy. Rozruchy w Sycylii; ministerstwo; rada wojenna. — Korespondencja ze Lwowa. — budżet dochodów i wydatków na rok 1867 (II).

FEJLETON. — Teatra Warszawskie.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.—Nowe dzieło.—Tydzień targowy, i t. d.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,

dnia 22 Kwietnia (4 Maja).

Rozkaz do Zarządu Cywilnego N° 4 z dnia 3 (15) kwietnia r. b. zamieszczony jest w osobnym dodatku do dzisiejszego numeru *Dziennika*.

Sprostowanie. W N° 97 *Dziennika Warszawskiego* w Dziale Urzędowym umieszczono było, że Najjaśniejszy Pan na przedstawienie Jenerał-Feldmarszałka Hrabiego Namiestnika Królestwa w d. 16 kwietnia ozdobił raczył rzeczywistego radcę stanu *Matkowskiego* orderem „św. Stanisława 1-ej klasy,” zamiast „św. Anny 1-ej klasy.”

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Scena wielkiego teatru od niejakiego czasu, zajęta bywa dość często, przez wędrownych magików lub przez koncerty, które bądź to, na cele dobroczynne zbiorowo, bądź też na korzyść pojedynczego wirtuoza przez niego samego są urządzone. Pisząc o takich napływowych widowiskach oddzielne artykuły—pozabawiamy naszą perjodyczną kronikę teatralną materjałów, które i tak już zubożył odjazd trupy artystów włoskich z Warszawy. Wprawdzie, oczekujemy obecnie od miejscowych śpiewaków jednej nowej operetki Schuppego, oraz „Roberta diabła”, zbudzić się mającego po tyloletnim letargu; wiemy nawet, że nad tą wielką partyją pracuje obecnie cały personel powołany do jej wykonania—a sądząc z próbki jaką nam dano wykonywając cały prawie akt trzeci Roberta, podczas pobytu p. Bogdanów, mamy nadzieję, że to arcydzieło zmarłego mistrza przedstawione zostanie z należnym mu poszanowaniem. Słyszymy także o wkrótce nastąpić mającym przybyciu do Warszawy panny Couqui, która podczas pierwszego pobytu w Warszawie zjednała sobie tyle wziętości i sympatji u licznych wielbicieli Terpsychory—lecz wszystkie te wieści i zapowiedzie—należą dziś jeszcze do przyszłości, o której marzyć tylko lecz pi-

Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem.

Postanowieniem Komitetu Urządzającego zwołanym na 164 posiedzeniu dnia 31 Grudnia (12 Stycznia) (*) 1866/7 r. (pozycja 901) przepisano: „że od daty wydania tego postanowienia składanie tabel likwidacyjnych z dóbr, z których projekta likwidacyjne przez samych właścicieli przedstawione nie zostały, dokonywane będzie przez Komisarzy Rewirowych i Komisje Spraw Włościańskich.” Następnie Komitet Urządzający na 179 posiedzeniu swoim dnia 8 (20) Kwietnia w wykonaniu Najwyższego Rozkazu z dnia 18 Marca, postanowił:

1. Należność procentów od listów likwidacyjnych przypadających dla właścicieli dóbr według tabel ułożonych przez Komisarzy Spraw Włościańskich, przyznawać w ścisłym zastosowaniu się do art. 52 Ukazu z roku 1864 o Komisji Likwidacyjnej, to jest od pierwszego terminu wypłaty kuponów, który nastąpi po ułożeniu tabeli przez Komisarza.

2. Na pokrycie kosztów ułożenia przez Komisarzy Rewirowych tabeli likwidacyjnej, z dóbr z których takowej sam właściciel dóbr nie przedstawił, zatrzymywać na rzecz Skarbu 2% od przypadającego dla właściciela kapitału likwidacyjnego.

Podając o tem do wiadomości właścicieli dóbr, którzy dotychczas jeszcze tabel likwidacyjnych nie przedstawili, Komitet Urządzający oznajmia, że wspomniane postanowienia nie pozbawiają ich prawa przedstawienia od siebie projektów tabel likwidacyjnych, do czasu przybycia Komisarza do dóbr w celu ułożenia tabeli, i że właściciele dóbr którzy z tego prawa nie skorzystają, sami sobie przypiszą winę za następstwa, jakie dla nich z powodu spóźnienia w ułożeniu tabel wynikną.

Poczta warszawska podaje do powszechnej wiadomości, że od dnia 19 Kwietnia (1 Maja) 1867 r. przywrócony został na czas letni, trzeci codzienny bieg Omnibusów Pocztywowych na trasie pomiędzy Warszawą a Lublinem, który istnieć będzie do dnia 3 (15) Października r. b. Osoby podróżujące za miejsce w tych omnibusach opłacać mają po kop. 2 1/2 na wiorstę, i każda osoba może mieć z sobą rzeczy funtów 80, z tych 40 funtów bezpłatnie a resztę za opłatą po 2 kop. od funta na całą odległość. Omnibusy te wychodzić będą z Warszawy o

(*) Postanowienie to było ogłoszone w Warszawskim Dnienniku dnia 28 stycznia (9 lutego) Nr. 23 i w Dzienniku Warszawskim dnia 3 (15) lutego Nr. 37.

sać nam niewolno. Obecnie przeto, głównym materiałem dla sprawozdawczej kroniki naszej—jest scena teatru Rozmaitości, na której od czasu do czasu, dzięki staranności reżysera—jawią się nowe lub odnawiane sztuki. Zanim jednakże wejdziemy na tę malutką scenę, po której stąpają tak wielcy, jak, Żółkowski i Królikowski artyści—zatrzymamy się chwilę na wielkiej, ażeby wspomnieć o ostatnim z zeszłego poniedziałku widowisku—podczas którego p. Kwiecińska przedstawiająca rolę Sydonji (w Dziesięciu córach) wzniesła huczne oklaski—nietylko pięknym śpiewem, lecz wyborną, pełną humoru i werwy grą dramatyczną—a zresztą i umiejętnie deklamując odziedziczoną po dawnej Precjozie poezję—okazała całe bogactwo różnorodnych swoich zdolności. O „Tańcach Perskich” zakończających to widowisko, jako o rzeczy arcy znanej choć arcy malowniczej—nie wspominalibyśmy zgoła, gdyby nie pp. Helena Popiel i Ejfler, dwie młode koryfejki, które pod kierunkiem p. Meunier pracują z tak widoczną gorliwością, iż za każdym nowym wystąpieniem dostrzegamy w ich tańcu znakomite postępy. Prawda, że i natura hojnie darząc wdziękami obiedwie te tancerki, wspiera ich usiłowania i budzi gorącą sympatję parterowych binokli....

Scena Rozmaitości, o której głównie dziś mówić będziemy, zubożała widocznie przez czas niejakiś z powodu kilkotygodniowej choroby Królikowskiego,

godzinie 10 minut 30 rano i stawać w Lublinie następnego dnia o godzinie 4 minut 30 rano, i nawzajem wyprawiane z Lublina o godzinie 10 minut 30 rano, stawać mają w Warszawie następnego dnia o godzinie 4-ej minut 30 rano.

Zarząd Ober-Policmajstra m. Warszawy. — Dostrzegłszy, iż znaczna liczba nowonarodzonych dzieci, z powodu niedopełnienia w czasie właściwym chrztu św. nie jest zapisaną do ksiąg ludności, uważa za potrzebne uprzedzić mieszkańców, że stosownie do art. 95 Kodeksu Cywilnego Królestwa z r. 1825, dzieci nowonarodzone, powinny być przedstawiane Proboszczowi właściwej parafji, lub osobie do prowadzenia akt Stanu Cywilnego upoważnionej, nie później, jak w 8 dni po urodzeniu, dla spisania stosownego aktu, i że niestosujący się do tego, ulegną karze oznaczonej w § 917 Kodeksu Kar Głównych i Poprawczych.

Magistrat Miasta Warszawy. — Z powodu uśmierzenia zarazy bydłowej zwanej księgosuszem, pojawionej za rogatką Wolską przy ulicy Młynarskiej, wzbudzone sprowadzanie z za rogatek Wolskich bydła należącego do mieszkańców miasta, oraz gminy Powązki i Czyste, niniejszem odwołuje.

Droga Żelazna Warszawsko-Wiedeńska i Warszawsko-Bydgoska. podaje do wiadomości publicznej, że z d. 19 Czerwca (1 Lipca) r. b. wejdzie w wykonanie Nowa Taryfa do poboru opłat za przewóz osób, towarów i t. p. przez Rząd dla Dróg Żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej ustanowiona i takowa po ukończeniu druku, może być nabywaną na wszystkich Stacjach, w biurach Ekspedycji Towarów po kop. 30 za egzemplarz.

Awanse. Przez najwyższy rozkaz w ministerstwie spraw wewnętrznych, z d. 16 kwietnia, awansowani zostali na radców tajnych: pełniący obowiązki towarzysza ministra spraw wewnętrznych, szambelan, rzeczywisty radca stanu książe *Lobanow-Rostowski*, z zatwierdzeniem na tej posadzie; członek rady lekarskiej, doktor medycyny i chirurgji *Sacharow*; zostający przy ministerstwie baron *von Goyningen-Güne*, i członek komitetu najwyższej ustanowionej celem kontroli i opieki nad żebrakami, *Nikitin*. (Rus. Inw.)

Nominacje. Przez najwyższy rozkaz imienny do rządzącego senatu z d. 15 kwietnia, dyrektor wydziału ministerstwa sprawiedliwości, tajny radca baron *Wrangel*, powołany został do zasiadania w rządzącym sena-

który dopiero w jutrzejszą niedzielę, ukaże się raz pierwszy na poranku muzyczno-deklamacyjnym, jak i w hołdzie dla talentu i załug tak znakomitego artysty, urządza dlań Resursa obywatelska. Ani wątpić, że sala resursy, będzie przepełnioną podczas jutrzejszego poranku. Wracając jednak na scenę od artysty będącego jej chlubą, zajmijmy się rozbiorem nowej sztuki, a raczej „Przysłowia dramatycznego” *Cicha woda brzegi rwie*, napisanego oryginalnie i wierszem, przez znanego autora i aktora w jednej osobie, Jana Chęcińskiego.

Zarzucono nam nieraz, że zbyt surowo oceniamy pojawiające się dość często na scenie, prace tego autora. Zarzuty płonne! Zawsze i wszędzie, ilekroć spotkamy utwór pisarza obdarzonego rzeczywistym talentem, sądziśmy go ostrzej, wychodząc ze znanej i bardzo słusznej zasady, że od bogacza wymaga się hojniejszego daru. Otóż p. Chęciński, jest istotnie utalentowanym pisarzem i dla tego, obok poszanowania, należy mu się cała surowość krytyki. Poblażanie jest jałmużną, którą się rzuca miernościom. Autor „*Jalmużny*” nie potrzebuje tych względów.

Zresztą, przy ocenianiu nowego „Przysłowia” Chęcińskiego, nie narazimy się na zarzut zbyt sztywnej surowości, albowiem mały ten utwór jest najlepszym ze wszystkich prac tego autora na scenicznym polu. Pierwszy to raz widzimy tyle i prawdziwego dowcipu w komedji Chęcińskiego—a wszystko to dzięki wpro-

cie. — Przez najwyższe rozkazy imienne do rządzącego senatu z d. 16 b. kwietnia: rzeczywisty radca tajny *Zamiatnin*, na własne żądanie, uwolniony został od obowiązków ministra sprawiedliwości, z pozostaniem członkiem rady państwa; sekretarz stanu tajny radca książę *Urusow* powołany został do kierowania tymczasowo ministerstwem sprawiedliwości; zostający przy ministerstwie spraw zagranicznych rzeczywisty radca stanu *Knoring*, mianowany został posłem nadzwyczajnym i ministrem pełnomocnym przy dworze Niderlandzkim; a towarzyszy ministra oświecenia publicznego, dyrektor Cesarskiej publicznej biblioteki, senator tajny radca *Delanow* — Sekretarzem stanu, z zachowaniem tytułu senatora i dotychczasowych obowiązków; liczący się w jeździe gwardji pułkownik *Durasow*, mianowany został mistrzem ceremonji dworu Cesarskiego; urządzający Mingrelją rzeczywisty radca stanu *Wlastow*, mianowany został gubernatorem stawropolskim; generał-majorowie orszaku Cesarskiego: hrabia *Apraksin* i baron *von Tetliborn*, mianowani zostali koniuszami dworu Cesarskiego; gubernator kutaiski, rzeczywisty radca stanu *Ogolin*, mianowany został członkiem rady namiestnika kaukaskiego; pełniący obowiązki gubernatora razińskiego, radca stanu *Boldarew*, mianowany został gubernatorem razińskim, z posunięciem na rzeczywistego radcę stanu. — Przez najwyższe ukazy imienne do rządzącego senatu z d. 17 b. kwietnia: zostający przy II wydziale przybocznej Jego Cesarskiej Mości kancelarii, tajny radca *Biewern*, powołany został do zasiadania w rządzący senacie; towarzyszy ministra spraw wewnętrznych, tajny radca *Łobanow-Rostowski*, powołany został do zasiadania w rządzącym senacie, z pozostawieniem towarzyszem ministra spraw wewnętrznych; pełniący obowiązki towarzysza ministra sprawiedliwości, rzeczywisty radca stanu *von-der-Pahlen*, zatwierdzony został na tej posadzie, z posunięciem go na radcę tajnego; heroldmajster, rzeczywisty radca stanu hrabia *Murawiew*, i były dyrektor zwiniętego komisariatu marynarki, rzeczywisty radca stanu *Schultz*, mianowani zostali członkami konsultacji przy ministerstwie sprawiedliwości, z posunięciem hrabiego Murawiewa na tajnego radcę. (*Rus. Inw.*)

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,

dnia 22 Kwietnia (4 Maja).

Nasz dzisiejszy telegram, również jak *Patrie*, i *Wiener Abendpost* jednoznacznie potwierdzają, że konferencje w Londynie rozpoczyna swe posiedzenia 7-go b. m., a ostatni z tych dzienników, zgodnie z poprzednim doniesieniem wiedeńskiej *Die Presse* zapewnia, że mocarstwa będą reprezentowane na konferencji przez swych ambasadorów w Londynie. To każe wiać, iż przedmiotem obrad będzie stanowczo określona okoliczność, co też potwierdza *Etendard*, donosząc, że jedynie traktat z 1839 r. będzie roztrząsany. Tymczasem niektóre dzienniki paryskie utrzymują, że Prusy przystąpiły na konferen-

wadzeniu jednej, oryginalnej postaci „Gerwazego,” właściciela dwóch domów — karykatury prawdziwej, pochwyconej z grzesznie z żywej natury, którą p. Ostrowski przedstawia wybornie, budząc powszechną wesołość, a nawet i zapal widzów, dzięki dobremu pojęciu i starannej ekspozycji tej roli.

Trzęs „Cichej wody,” odpowiada tekstowi. Stary profesor Roch (p. Rychter), zajęty swoimi grekami i rzymianami — pozwala rządzić sobą i domem żonie Dorocie (p. Mazurowska), jak się to często uczonym i nieuczonym, nawet profesorom zdarza. Dla uniknięcia swarów i krzyków jejmości, dobry, choć w głębi rozumny i energiczny p. Roch, przystaje na wszystkie plany małżonki — lecz na jeden tylko, wydania córki za Gerwazego, zgodzić się nie chce — albowiem ocenia jego głupotę, a prócz tego, pragnie powierzyć los jedynaczki Wiktorowi (p. Piasecki), młodzieńcowi pełnemu znacności i nauki, który, jako kandydat do katedry w szkole głównej — ma zostać jego przyszłym kolegą i zięciem.

Zdumiona niezwykłym oporem męża pani Dorota, sprowadza córkę Ludwikę (p. Ostrowska), która obalamona przez plotki oskarżające nieobecnego Wiktora o niestałość — nakłania się do życzeń matki i oświadcza ojcu, że za Gerwazego wyjść pragnie. Gdy jednak nagły przyjazd Wiktora objaśnia rzecz całą — Ludwika, już w ślubnej sukni, chroni się do ojca, który zawiadomiony o intrydze, bierze nagle i energicznie wodze domowego rządu i oświadcza zdumio-

nie tylko pod warunkami: że neutralizacja Luksemburga wyłączy na wieczne czasy jego przejście w posiadanie Francji; że fortyfikacje twierdzy zostaną zburzone; że załoga pruska dopóty pozostanie w tej twierdzy, dopóki z Trewiru nie będzie zrobiona pierwszorzędną twierdza; i na koniec, że wielki książę luksemburski zapłaci Prusom 50 milionów fr. wynagrodzenia. Doniesienia *Prov. Cor.* o tem, na jakich podstawach Francja i Prusy przystąpiły na konferencję, zupełnie zaprzeczają tym twierdzeniom. Również bardzo pokojowym jest artykuł *Monitora wieczornego*, którego treść podał nam onegdaj telegraf, opuściwszy końcowy jego wniosek, że „od kilku dni nadchodzące pokojowe wiadomości, skłoniły cesarza (francuzów) do nieprzedsiębrania żadnych środków, które mogłyby dać pozór do niepokoju opinii publicznej.” Jeszcze bardziej pokojowo brzmi dzisiejszy nasz telegram z Paryża, streszczający urzędowe oświadczenia ministra spraw zagranicznych margr. de Moustier w izbie francuskiej.

Według *Triester Z.*, w politycznych kołach włoskich panuje przekonanie, że ściśle zachowywanie konwencji wrześniowej ze strony Włoch, jest najpewniejszym środkiem osiągnięcia Rzymu bez trudów i rozlewu krwi, gdyż konwencja ta nie pozwala królowi włoskiemu działać pośrednicząco w razie zajścia pomiędzy papieżem a jego poddanymi. W razie zatem, gdyby ludność rzymska okazała życzenie połączenia się z Włochami i obaliła rząd papieżki, to pożądanemu zjednoczeniu nic by nie stawało na przeszkodzie. Garibaldi pogląd ten przyjął, i dla tego zaniechał interpelację w parlamencie włoskim. Wszelako należy mieć na uwadze, że rząd papieżki zgromadził dość silną, stosunkowo do liczby ludności armję, która bez obcej pomocy byłaby może w stanie poskromić wewnętrzne powstanie, a obok tego, według doniesień z innych źródeł, ludność rzymska nie okazuje tak powszechnej, jak głoszą, gotowości do powstania, z powodu, iż każde zawichrzenie narazi interesy materialne wielu ludzi. Według korespondencji *Jour. des Débats*, nawet liberalni mieszkańcy Rzymu, pragną tylko, aby ich prawa obywatelskie, za pomocą traktatu pomiędzy Włochami a stolicą apostolską, zostały uregulowane. Według tegoż korespondenta, rząd papieżki może być obalony tylko z zewnętrznego popędu, a Włochy nie mają do tego ani śmiałości, ani możliwości, mając jeszcze zbyt wiele do czynienia wewnątrz.

Wiadomości z Meksyku ciągle odznaczają się

nej pani Dorocie, że p. Gerwazy nie będzie ich zięciem.

Trzęs to zwyczajna — lecz obrobienie jej w szczególach niezwykle. W każdym ustępie, w każdym wierszu prawie, mieści się myśl jakaś — wszystkie charakterystyki narysowane wyraźnie, wszystkie osoby — żyją! Postać samego profesora, zacna, pełna charakteru, ma w sobie zarazem ideę przewodnią — ideę szlachetną i wzniosłą, która rzeczywistej wartości człowieka należą cześć składa. A przecież, ta idea nie jest przywiązana forsownie do postaci ją wyrażającej, jak to w dawniejszych niektórych sztukach tegoż autora bywało — lecz wypływa z samego charakteru i moralnej istoty p. Rocha. Toż samo można powiedzieć i o innych w tem „Przysłowiu” postaciach — wszystkie one wyrażają jakąś wagę lub wartość społeczną — a przecież wszystkie żyją same — nie służąc autorowi za organa biernie, do wypowiedzenia jego myśli służące. Jeżeli obok tych najgłówniejszych zalet, dodamy jeszcze inne, jak wyborny, czysty język, giętkie dialogowanie, potoczność wiersza, a nadewszystko spójność scen i żywość akcji — to dziwić się nie będziemy świetnemu i pełnemu serdecznego zapału przyjęciu, jakiego doznała nowa p. Chęcińskiego praca. Nie oceniamy dzisiaj gry artystów występujących w tej sztuce, albowiem po jednorazowym jej przedstawieniu, byłoby to przedczesnem. Wkrótce jednakże, zaraz po trzykrotnym odegraniu „Cichej wody,” wywiążemy się i z tego obowiązku.

Al.

jednakową sprzecznością i nadeszłe jedną pocztą, niezawodnie zostają zaprzeczone przez następną pocztę. Tak terazniejsze doniesienia zaprzeczają wieściom o porażce generała Escobedo i odebraniu przez wojska cesarskie Puebli.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczoną poniżej korespondencję ze Lwowa.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 4 maja. Na wczorajszym posiedzeniu izby, p. de Moustier oświadczył, że zajęcie się przez wielkie mocarstwa kwestją luksemburską osiągnęło pierwszy wielki rezultat. Pięć wielkich mocarstw wraz z królem niderlandzkim zgodziło się na otwarcie konferencji, na której międzynarodowe położenie wielkiego księstwa Luksemburskiego, będzie uregulowane. Konferencja zgromadzi się w Londynie 7-go b. m. Zdania wszystkich rządów i wymienione poglądy, dają pewność, że będzie osiągnięte załatwienie, odpowiednie interesom i godności mocarstw uczestniczących.

(Correspondenz Bureau.)

Wiadomości telegraficzne

* **Paryż, 1 maja.** Wahanie się giełdy trwało i przez dzień dzisiejszy. Przy otwarciu giełdy, renta stała dość mocno i podniosła się o 35 centymów; lecz około godziny 2-jej straciła całą tę podwyżkę. Ku końcowi giełdy, tendencja była nieco lepsza i przy zamknięciu renta stała o 10 centymów wyżej niż wczoraj. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Madryt, 1 maja.** *Epoca* powiada, że budżet na rok 1865—66 przedstawia deficyt 340 milionów realów. Budżeta mogą dojść do równowagi jedynie przez zaprowadzenie oszczędności i ustanowienie nowych podatków. — Poprawka radykalna odrzuconą została w senacie 117 głosami przeciw 60. (*Tamże.*)

* **Paryż, 2 maja.** *Monitor* donosi: Radca stanu Jonas doręczył wczoraj margrabiemu de Moustier swe listy wierzytelne w charakterze sprawującego interesu wielkiego księstwa luksemburskiego. (*Wolffs T. B.*)

* **Florencja, 2 maja.** Minister wojny złożył w izbach projekt do prawa o reorganizacji armji. (*Tamże.*)

* **Londyn, 2 maja.** Król grecki przybył tu wczoraj. Dziś uda się on w dalszą podróż do Paryża, Berlina i Wiednia. (*Tamże.*)

* **Zagrzeb, 2 maja.** *Pozor* donosi: Z powodu zagrożenia użyciem środków gwałtownych, biskup Strossmayer odmówił zgłoszenia się na wczorajszym posiedzeniu sejmku. (*Die Presse*)

* **Bukareszt, 1 maja.** Konsul generalny północno-amerykański i agent dyplomatyczny p. Czapkay doręczył dziś swoje listy uwierzytelniające. Książę Karol odjeżdża w sobotę do małej Wołoszczyzny. (*Cor. Bur.*)

* Jego Wysokość książę Mikołaj Oldenburgski, raczył wyjechać do Lublina.

* (Szkoły elementarne w dyrekcji naukowej kieleckiej). W dziale nieurzędowym *dziennika gubernialnego kieleckiego* w NNr. 12 i 13, zamieszczone jest sprawozdanie dyrektora szkół o szkołach elementarnych w dyrekcji naukowej kieleckiej. Przytoczymy z niego następujące dane: przed wydaniem Najwyższego ukazu, o wychowaniu elementarnem z 30 sierpnia (11 września) 1864 r. było szkół: w 49 miastach 56, w 39 wsiach 40. Na mocy przyjętych uchwał i zatwierdzonych etatów na zasadzie wyzsumowanego ukazu, nowo założono, w ciągu 1865 r. w 2 miastach szkół dwie, w 55 wsiach szkół 55; w ciągu 1866 r. w 1 mieście szkołę 1, w 53 wsiach szkół 53. W skutku tego w dniu 31 grudnia 1866 r. było w kieleckiej dyrekcji naukowej szkół elementarnych 207. W tej liczbie: dla narodowości ruskiej

żądanie publiczności. powtórzony został kilkakrotnie wśród głośniejszych i ciągłych okrzyków „hura”. (*Mosk. Wied.*)

* (Ofiary). Organ panslawistów *Zukunft*, zawsze pilnie baczy na wszystko co służy do podtrzymania sławianizmu. Dziennik ten ciągle donosi o ofiarach wpływających z Rosji dla rusinów galicyjskich. Niedawno donosił o przysłaniu 900 rsr., na literackie cele galicjan; teraz mówi o 1,400 rsr. zebranych w Rosji w tymże celu. O znakomitym darze Cesarzko-Ruskiej Rodziny dla cerkwi prawosławnej w Zagrzebiu, *Zukunft* powiada: „Te szaty kościelne (dla arcybiskupa, czterech kapłanów i czterech śpiewaków) tak bogato są odrobione, że arcybiskup katolicki Hawlik, uznał, iż nic podobnego niema nawet w jego katedrze, przy całym jej bogactwie.” (*Mosk. Wied.*)

Kwestja luksemburska.

* *Paryż, 1 maja.* *Monitor wieczorny* powiada o kwestji luksemburskiej w swoim przeglądzie tygodniowym: Francja, przyjąwszy dobre usługi Anglii, Austrii i Rosji, i nie chcąc przeszkadzać działaniu tych mocarstw przez bezpośrednie mieszanie się do układów, pozostawiła tymże mocarstwom staranie około wszczęcia z Prusami kwestji, która w oczach Francji jest przede wszystkim kwestją prawa publicznego i interesu powszechnego. Takie rozróżnienie postępowanie spowodowało już pomyślne rezultaty, i wiadomości pokojowe, otrzymywane od kilku dni, skłoniły cesarza do nieprzedsięwzięcia żadnych środków militarnych, które mogłyby dać opinii publicznej powód do niepokoju. — Podług *Etandard*, obrady konferencji mieć będą za przedmiot jedynie traktaty z r. 1839. (*Wolffs T. B.*)

* *Nordd. A. Z.* pisze pod datą 2 go b. m.: Dzienniki angielskie komentują oświadczenia, które lord Stanley złożył w izbie gmin w kwestji luksemburskiej, oraz mowę tronową pruską, dla rozważenia szans co do ewentualnych rezultatów konferencji. *M. Post* robi uwagę, że ta okoliczność, iż mowa tronowa nie wspomina wcale o kwestji luksemburskiej, nie powinna nikogo niepokoić, kwestja ta bowiem nie znajduje się w tej chwili w rękach stron bezpośrednio interesowanych, lecz roztrząsana jest przed forum mocarstw neutralnych. Z tego powodu monarcha pruski postąpił ze wszelkim miar słusznie, że powstrzymał się od wszelkich w tym przedmiocie uwag. *M. Star* i *Daily News* cieszą się mocno z tego, iż widzą z oświadczenia lorda Stanley'a, że rząd angielski nie był tak nieroztropnym, ażeby zadosyć uczynić gorącym życzeniom niektórych organów paryżkich, które chciały wciągnąć do sprawy nawet królową Wiktorję. Dawna wiary podobnym pogłoskom, świadczy jedynie o łatwowierności pewnych sfer.

* Czytamy w *Nord* z 2-go b. m.: Przewidywania w Paryżu wahają się jeszcze dotąd pomiędzy wojną i pokojem. i rzeczywiście, świat polityczny francuski oswaja się z trudnością z myślą pomyślnego zwrotu, jaki nastąpił w sytuacji od kilku dni. Najmniejsza wskazówka niepomyślna, najmniejsza zwłoka w układach przygotowawczych, najmniejsza trudność dyplomatyczna, jest zbyt ciężko przesadzana i tłumaczona jako zapowiedź przesilenia wojennego.

* *Florence, 1 maja.* *Opinione* powiada, że kwestja luksemburska, która groziła naruszeniem pokoju europejskiego, weszła szczęśliwie w okres układów pokojowych. Rząd włoski jest przekonany, że ani w Paryżu, ani w Berlinie nie miano stanowczego zamiaru prowadzenia wojny. „Dowiedziawszy się nawet, że jego dobre usługi, jego życzliwe i bezinteresowne rady nie tylko zostaną przyjęte, lecz nawet są pożądane przez obie strony, nie wahał się on ani na chwilę porozumieć się z Anglią i połączyć się z nią dla zalecania rozstrzygnięcia, któreby zadośćuczyniło godnie i z jak największą i najbezsronniejszą słuszością interesom i miłości własnej obu wielkich narodów, mających jednakże prawa do naszej przyjaźni i będących naszymi sprzymierzeńcami.” (*Corr. Hav. Bul.*)

* *Paryż, 1 maja.* *La Patr.* pisze: Zebranie się konferencji w sprawie Luksemburga, zostało na drodze urzędowej zdecydowane. Zwołanie nastąpiło wczoraj, w imieniu króla holenderskiego, jako wielkiego księcia luksemburskiego, przez reprezentantów niderlandzkich, uwierzytelnionych przy dworach paryżkim, londyńskim, berlińskim, wiedeńskim i s-petersburskim. Depesze z Hagi donoszą, że do tego kroku przystąpiono na żądanie trzech wielkich mocarstw pośredniczących. Ponieważ rządy Anglii, Rosji i Austrii sądziły, że najwięcej interesowanym monarchą w zebraniu się konferencji jest król-wielki książe, i że do niego należało zwołanie tego zebrania, król Wilhelm zgodził się bezwzględnie na życzenia mu przedstawione. Mocarstwa zaproszone przyjęły

natychmiast to zwołanie i wybrały na ponowne przedstawienie rządu angielskiego, Londyn na miejsce zebrania się konferencji. Pierwsze posiedzenie odbędzie się za wspólną zgodą we wtorek d. 7-go maja. — Tenże sam dziennik pisze dalej: Sądzymy, że senat i ciało prawodawcze zostaną zawiadomione o tym pierwszym urzędowo-dyplomatycznym fakcie, t. j. o zwołaniu konferencji londyńskiej i o przyjęciu jej przez mocarstwa.

Ameryka.

* (Spór z posłem pruskim). Z Nowego-Jorku donoszą gazecie *Patrie* o zajściu wynikiem pomiędzy posłem pruskim w Waszyngtonie i sekretarzem stanu do spraw zagranicznych, z tego powodu, że rząd Stanów Zjednoczonych cofnął *exequatur* p. Gerhardtowi Jansenn'owi, konsulowi oldenburgskiemu w Nowym Jorku, dla tej, jak powiadają, przyczyny, że ten ostatni skorzystał ze swej pozycji dyplomatycznej dla tego, ażeby uniknąć ścigania sądowego za zaciągnięte długi.

* (Głosowanie kobiet). Donoszono przed kilku dniami, że ciało prawodawcze stanu Wisconsin, nadało kobietom prawo głosowania. *Cour. des Etats Unis* powiada, że prawo to musi być wprzód zatwierdzone przez głosowanie ludu, a z Milwaukee piszą, że obywatela stanu będą zapewne o tyle grzeczni, iż zgodzą się na życzenia ciała prawodawczego i płci pięknej. (*La Fr.*)

Austria.

* (Traktat handlowy). *Wiedeń, 2 maja.* *Wien. Abp.* pisze: Wiadomości *Presse* o austriacko-włoskim traktacie handlowym zawierają w sobie wiele mylnych zdań i dowodzą, że jej korespondent florencki bardzo mało obeznany jest z istniejącą obecnie taryfą włoską. Życzyć należy, ażeby publiczność wstrzymała się z swoim zdaniem co do tego przedmiotu aż do urzędowego jego ogłoszenia.

* (Sejm węgierski). *Peszt, 1 maja.* Przyszłe posiedzenie izby deputowanych odbędzie się dnia 7 b. m. (*Wien. Z.*)

* (Sejm kroacki). *Zagrzeb, 1 maja.* Dziś o kwadrans na 12-tą otwarty został sejm kroacki pod przewodnictwem pierwszego wice-prezesa dra Suhaj. Na galerji znajdowały się liczne tłumy publiczności. Odczytano najpierw reskrypt królewski dotyczący otwarcia sejmu, potem reskrypt z d. 23 kwietnia, w którym wypowiedziano życzenie, ażeby obrady sejmowe jak najprędzej zostały ukończone, ażeby zajęto się tem, iżby Kroacja i Sławonia były reprezentowane na przyszłej koronacji, i ażeby 15 maja r. b. wysłani zostali do Pesztu deputowani sejmu kroackiego. Potem odczytano odpowiedź sejmu węgierskiego z powodu prowadzonych w Peszcie układów przez obopólne deputaty wspólnego królestwa i reskrypt królewski dotyczący akademii prawa w Zagrzebiu. Posiedzenie zakończone zostało o trzy kwadransy na 12-tą. Dr. Suhaj oznajmił, że zaraz odbędzie się posiedzenie tajne; w skutek czego publiczność, sprawozdawcy dzienników i stenografowie opuścili salę posiedzeń. (*Wien. Z.*)

Francja.

* (Reorganizacja armji). *La Patr.* donosi, że kwestja reorganizacji armji francuskiej jest blizką załatwienia. Pismo pomienione powiada, że pomiędzy ministrami komisją ciała prawodawczego nastąpiło zupełnie co do wszystkich punktów porozumienie.

Niderlandy.

* (Izba.—Rozruchy). Pierwsza izba niderlandzka, po załatwieniu wszystkich budżetów i po oświadczeniu, że ogólny obowiązek służby wojskowej pozostaje w sprzeczności z konstytucją, odroczyła się 30 kwietnia na czas nieograniczony.— W Holandji południowej wybuchły rozruchy na skutek środków przedsięwziętych przeciw zarazie na bydło. W Schoonevoed musiano wezwać na pomoc wojsko, które z powodu ciskania nań kamieniami i innych napasci, widziało się zniewolonem do dania ognia, skutkiem czego, z liczby napastującego tłumu, 2 osoby zostały zabite i 4 odniosły rany. (*Nordd. A. Z.*)

Niemcy.

* (B. król hanowerski). Niektóre dzienniki mylnie doniosły, jakoby b. król hanowerski przybył do Londynu; nie opuścił on wcale Hietzing i nie ma bynajmniej zamiaru zmieniać rezydencji. Nie potrzeba zatem mówić, że i wnioski wyprowadzone z tej wiadomości, były tak samo bezzasadne. (*La Fr.*)

Portugalia.

* (Podróż królowej). Królowa portugalska przedsięwzięła podróż zamierzoną zagranicę wcześniej niż jej małżonek, gdyż chce znajdować się na uroczystości ślubu swego brata, księcia Amedeusza sabaudzkiego. (*Nordd. A. Z.*)

Prusy.

* (Izba panów). *Berlin, 2 maja.* Na dzisiejszym posiedzeniu izby panów, z liczby ministrów

znajdował się hr. Itzeplitz. Przede wszystkim komisja złożyła sprawozdanie co do zmian zaprowadzonych w porządku roztrząsania spraw w izbie panów. Odtąd zamiast 12, ma urzędować 8 sekretarzy; obok tego mają być zaprowadzone narady wstępne i narady ostateczne. Wnioski komisji zostały przyjęte. Następnie prezes zaproponował, ażeby ustawa związku północno-niemieckiego, która ma być w izbie złożoną, roztrząśnięta została na naradach ostatecznych. Propozycja ta została przyjęta; na referenta wyznaczono Dra Hefftera. Prezes wynurzył przekonanie, że rozprawy ostateczne rozpoczną się w końcu przyszłego tygodnia. (*Wolffs T. B.*)

* (Ostrzeżenie). Piszą z Moguncji do *Courier du Palatinat*: Dnia 24 kwietnia redaktorowie wszystkich dzienników moguncjskich przywołani zostali przed komisarza policji, który zakomunikował im rozkaz gubernatora twierdzy, polecający im, ażeby na przyszłość wstrzymywali się od czynienia wzmianek o tem co się dzieje w twierdzy, o ruchach wojsk i t. d. (*La Fr.*)

Włochy.

* (Rozruchy w Sycylii.—Ministerstwo.—Rada wojenna). Rząd włoski ma w chwili obecnej dość do czynienia w własnym kraju, dla utrzymania tam spokojności. Na wyspie Sycylii obawiają się lada dzień wybuchu ruchu rewolucyjnego, i charakterystycznym symptomem panującego we Florencji w tym względzie zdania jest ta okoliczność, że na posiedzeniu parlamentu z 28 kwietnia, p. Rattazzi widział się zniewolonym do odpowiedzenia na interpelację deputowanego Miceli, że bezzasadne są pogłoski o wyładowaniu na wyspie Sycylii licznych oddziałów bandytów. Stosunek do swych kolegów w gabinecie p. Rattazzi postarał się zmodyfikować pomyślniej w ten sposób, że nakłonił króla do cofnięcia dekretu z 28 marca, regulującego położenie prezesa ministrów. Wiadomo, że dekret ten spowodował w ministerstwie Ricasolego rozdwojenie, które przyczyniło się następnie do podania się ministerstwa do dymisji.—Dnia 26 go kwietnia, odbyła się we Florencji, pod prezydencją króla, wielka rada wojenna dla roztrząśnięcia środków, za pomocą których Włochy byłyby w stanie, bez ponoszenia wielkich ofiar finansowych, być w pogotowiu na wypadek jakichkolwiek zawikłań międzynarodowych i w razie potrzeby, jak donoszą gazety wiedeńskie, przybrać postawę zbrojnej neutralności. Miano postanowić, że armja pozostawiona zostanie na stopie pokojowej, bez dostarczania jej nowych rekwizytów wojennych. Podług listu z Florencji do dziennika *Mondo*, najpierwszy powód do tych narad militarnych dały wypadki na wschodzie. (*Nordd. A. Z.*)

Korespondencja do Dziennika Warszawskiego.

Lwów, 29 kwietnia.

Wyrok.

X Wyrokiem c. k. sądu krajowego w sprawach karnych we Lwowie, został skazany na rok ciężkiego więzienia, diak z Batiatycz za to, że miał, jak *Gazeta lwowska* donosi, agitować jawnie w *duchu rosyjskim* między włościanami i zapowiadać *blizkie* rosjan do Galicji przybycie.

Wyrok ten wraz z motywami jest dotąd unikatem w historii Galicji i zasługuje bezsprzecznie na szczególną uwagę, tak pod względem jurydycznym, jako też i *politycznym*.

§ 65 kodeksu karnego, na którym się wyrok opiera—opiewa:

Des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe macht sich schuldig, wer öffentlich...

a) zur Verachtung wider die Person des Kaisers, wider den *einheitlichen Staatsverband* des Kaiserthumes, wider die *Regierungsform* und *Staatsverwaltung* aufzureizen sucht...

Ze *zapowiedź* rychłego przybycia rosjan do Galicji nie stanowi w myśl tego § istotę zbrodni czynu zakłócenia spokojności publicznej, gdyż tego rodzaju zapowiedź albo przepowiednia nie podburza jeszcze poddanych do nienawiści ku osobie monarchy, ani do oderwania Galicji od całości państwa, ani przeciw administracji krajowej—nie ulega najmniejszej wątpliwości. Inaczej przepowiednia końca świata, zgodna z tekstem biblij, stanowiłaby także istotę czynu powyżej opisanego zbrodni. Zresztą w prasie galicyjskiej a nawet w wiedeńskiej, znajdujemy tak często powtarzane pogłoski o rychłym Galicji przez rosjan zajęciu, iż niepodobna jedynie nieuwadze prokuratorów, przypisać puszczanie płazem tychże pogłosek rozsiewanie.

Zapowiedź więc przez naiwnego diaka, blizkiego do Galicji przybycia rosjan, może dopiero w związku z tem, co *Gazeta lwowska*, a za nią *Narodowa*, nazywają agitacją w *duchu rosyjskim*, stanowić istotę ustawą przewidzianą zbrodni. Ze zaś główne jej

znamiona są: podburzanie do wzgardy lub nienawiści ku osobie monarchy, dalej podburzanie do czynów mających na celu oderwanie mniejszej lub większej części od całości państwa, wreszcie podburzanie do nienawiści przeciw formie rządu i administracji, przeto *duch rosyjski* byłby zdaniem wyroku ani mniej ani więcej, jak duchem rewolucyjnym czyhającym na zagładę państwa austriackiego. Jak dalece podobne motywowanie wyroku ubliżającym jest godności państwa sąsiedniego, z którym zawarta konwencja roku 1860 względem dochodzenia i karania zbrodni politycznych dotąd jest obowiązującą,—dość nadmienić.

Zwane dobrze fakta historyczne, zostają w rażącej sprzeczności z tą interpelacją, przez lwowski sąd karny, *ducha rosyjskiego*. Temu bowiem duchowi, przed którym pod Vilagosz broń madyjari złożyli, zawdzięcza Austria dzisiaj swoją spokojność. Zresztą nie zgadza się ani z literą, ani z duchem naszego ustawodawstwa karnego, aby sądy skazujące przestępców politycznych, motywowały swe wyroki jakimkolwiek duchem czy to rosyjskim, czy pruskim, czy angielskim, czy francuzkim nawet, który średnio-wieczności austriackiej najbardziej dokuczyl.

Skazany na rok ciężkiego więzienia djak za tak zwaną agitację w duchu rosyjskim i za zapowiedź bliskiego wkroczenia do Galicji rosjan, prawil włościanom brednie podobne do tych, które *Narodówka* publice codziennie aplikuje, lubo zaczerpnięte z innej beczki i na inny ten nastrojone; wszakże to nieupoważniało sąd do narażania międzynarodowych przyjaznych stosunków.

Gdyby mi chodziło o obronę skazanego djaka, roztrząsnąłbym pytanie, ażali sądownie dowiedziono, czy djak plół chłopom androny w złym zamiarze, czyli po prostu z głupoty; lecz że mi o djaka nie chodzi, ale o skompromitowanie się sądu, który w agitacji w „*duchu rosyjskim*“ szuka i znajduje motywa zbrodni zakłócenia spokojności publicznej, przeto pomijam tę najważniejszą w całym tym procesie politycznym kwestję, którą podnieść obrońcy obżałowanego, adwokatowi Malinowskiemu, nakazywała prosta uczciwość. Pan obrońca nietylko że tego co mu obowiązek nakazywał nie uczynił, lecz przeciwnie potępił jeszcze przed sądem obżałowanego, którego obrony podjął się urzędownie. Fakt ten daje smutne świadectwo o spazczeniu wszelkich wyobrażeń i pojęć o obowiązkach, przez namiętności polityczne, nawet u ludzi tak wykształconych, jakimi są doktorowie praw i adwokaci.....

Rozpatrując się w wyroku, który prasa rosyjska z pewnością nie pominie, ze stanowiska politycznego uderza przedewszystkiem przypuszczenie sądu, że wróżba djaka, jakoby rosjanie mieli przysięść do Galicji zdolną była, wzniecić u chłopów chęć do oderwania się od Austrii; — przypuszczenie, zadające kłam sławionej przychylności ludu galicyjskiego do rządu austriackiego. We Francji np. zapowiedź bliskiego przyjscia prusaków, gdyby ją nawet stawiono przed sądem, utwierdziłaby go wręcz w przeciwnym przekonaniu. Taka wróżba zdaniem sądu francuzkiego nie byłaby zdolną skłonić umysły francuzów do zdrady państwa.....

Obok niedowierzania głośniejszej lojalności ludu galicyjskiego, którą lada wróżba djacza może na szwank wystawić, przesądził lwowski sąd karny wzajemne Austrii i Rosji stosunki—obwinil ostatnią, o nieprzyjazne zamiary dla tego, że djak chłopom brednie prawil, a tem obwinieniem bądź co bądź przekroczył przyznaną mu kompetencję. ♂.

Budżet dochodów i wydatków na r. 1867.

(Artykuł *Rus. Iw.*; patrz N. 98).

II.

Wczoraj przejrzelismy ważniejsze zmiany zaszłe w budżecie dochodów i wydatków państwa, w skutku czysto zewnętrznego jego przerobienia, i w skutku wprowadzenia mnóstwa pozycji, po raz pierwszy włączonych do budżetu na r. 1867, nie stanowiących jednak powiększenia dawniejszych wydatków. Za wyłączeniem tych pozycji, które w 1865 r. stanowiły przedmiot osobnych *dotatkowych* budżetów, *niewchodzących* do ogólnego budżetu, budżet na 1867 r., w tym kształcie w jakim jedynie można go porównywać z poprzedzającymi, przedstawia następujące ogólne cyfry: dochody wynoszą 373 milionów; wydatki 381 milionów rsr.; różnica, to jest deficyt równa się 8 milionom rsr.

W 1866 r. dochody państwa wynosiły 360 milionów; wydatki (za wyłączeniem nadzwyczajnych na budowę kolei żelaznych, na rachunek nadzwyczajnych zasobów i sumy 4 milionów, przypuszczalnie wykazanej na niedobór w dochodach) w tymże roku wynosiły 377 1/2

milionów; różnica to jest deficyt, równał się 17 1/2 milionom rsr.

Porównanie obu lat wykazuje w dochodach powiększenie o 13 milionów, w wydatkach o 4 miliony, a w deficycie zmniejszenie o 9 1/2 milionów rsr. Taki jest ostateczny rezultat finansowej działalności zeszłego roku, rezultat, dla osiągnięcia którego należało przedsięwziąć mnóstwo najróżnorodniejszych i zawikłanych środków i przewyciężyć nie mało materialnych przeszkód.

Żeby dać dokładniejsze pojęcie o istocie i ważności osiągniętego rezultatu, a także o trudnościach napotykanich przy jego urzeczywistnieniu, należy szczegółowo roztrząsnąć główne żywioły, z których utworzył się ogólny wywód. Powiększenie dochodów z jednej strony, zmniejszenie wydatków z drugiej, niezawodnie są głównymi dźwigniami do przywrócenia równowagi pomiędzy dochodami a wydatkami; lecz do tych dwóch czynników przyłącza się jeszcze trzeci, w znacznym stopniu przeciwdziałający spodziewanym rezultatom,—mianowicie konieczność bezwzględniego zaspokojenia wielu nowych potrzeb państwa, tak gwałtownych, że wszelka zwłoka w ich zaspokojeniu, musi odezwać się albo przez wstrzymanie w biegu współczesnego przekształcenia Rosji, albo przez jawne osłabienie państwowego organizmu naszej ojczyzny. Zrzec się dalszego przeprowadzenia i dokonania reform, które uznane zostały za konieczne dla Rosji i w których widzi ona zakład swego przyszłego kwitnienia, —zrzec się zaszczętego miejsca zajmowanego przez Rosję w kole europejskich państw i i podtrzymywanego, głównie, przez gotowość do boju, nie zechce ani naród ruski, ani Ten, Kto stoi na jego czele. I wewnętrzne reformy, i zewnętrzna potęga Rosji, wymagały w przeszłym roku i wymagają obecnie nowych ofiar i nowych wydatków, a w skutku tego kwestja o przywróceniu równowagi pomiędzy dochodami a wydatkami, staje się bardziej zawikłaną. Do dwóch jej głównych żywiołów, *powiększenia dochodów i zmniejszenia wydatków*, dołącza się jeszcze trzeci—*konieczność dania miejsca niektórym nowym wydatkom*. Dla oceny ogólnego rezultatu finansowego zeszłego roku, postaramy się po krótko zbadać, według budżetu na r. 1867, co zrobiono w ostatnim czasie w tych trzech kierunkach.

1) *Powiększenie dochodów*. Powiększeniu dochodów przeciwdziałało nieuniknione zmniejszenie w niektórych pozycjach, przewidywane w zeszłym roku. Najważniejsza pozycja naszych dochodów państwa, dochód z akcyzy od trunków, w skutku mnóstwa przyczyn, wykład których nie może mieć miejsca w niniejszym artykule, już od 1865 roku zaczął się zmniejszać, głównie z powodu zmniejszającego się spożycia, i dla tego w budżecie na rok 1867, obliczony był w niższej wysokości stosunkowo do dawniejszego czasu. Zmniejszenie to stanowi około 9 milionów rsr. Również przewidywane było zmniejszenie w dochodach pocztowych (około 400,000 rsr.), we wpływie sum wykupowych od służby wojskowej (2 miliony rsr.), w dochodach z zakładów górniczych i poszukiwań (około 1,600,000 rs.), w dochodzie z soli (około 800,000 rsr.), w zapomogach z poborów ziemskich (w skutku wyłączenia wydatków dokonywanych na rachunek gubernjalnego ziemskiego poboru), i jeszcze w niektórych drobnych pozycjach. W ogóle rzeczywiste zmniejszenie dochodów przewidywano w przybliżeniu o 14 milionów rsr., które trzeba było wyłączyć z budżetu na 1867 r. Powiększenie dochodów przewidywano w następujących pozycjach: z ceł i czasowych opłat z przewozem i wywozu towarów—2 miliony rsr.; z dochodów różnych nazw (kar, opłat paszportowych)—350,000 rsr.; z akcyzy od tytoniu—przeszło 200,000 rsr.; z dochodu mennicznego—przeszło 2 miliony rsr.; z telegrafów—160,000 rsr.; z dochodu kolei żelaznych—3,700,000 rsr.; ze sprzedaży kwitów rekruckich—850,000 rsr.; z dochodów leśnych—290,000 rsr.; ze zwrotu pożyczek—1,425,000 rsr.; z drobnych i wypadkowych dochodów—do 2,700,000 rsr.; z dochodów kraju zakaukaskiego—245,000 rsr.; nakonec do dochodów zwrotnych—3,200,000 rsr. W ogóle przewidywano rzeczywiste powiększenie dochodów, z włączeniem niektórych drobnych pozycji, przeszło o 18 milionów rsr. Następnie wprowadzone zostały nowe dochody: dodatkowego podatku pogłównego od obywateli wiejskich, przeznaczonego do poboru od drugiej połowy 1867 r.,—5,500,000 rsr.; akcyzy od warzenia miodu i piwa w nadbałtyckich i zachodnich gubernjach—240,000 rsr.; podwyższenia akcyzy od cirkru z buraków—253,000; dodatkowej do czynszowego podatku opłaty od włościan rządowych—przeszło 2 miliony rsr.; dochodów z nabytych na skarb drobnych posiadłości wiejskich i wykupu służebności—do 500,000 rsr.; razem do 8,500,000 rsr. Tym sposobem, pomimo obniżenia się dochodów zycyżaj-

nych w niektórych pozycjach, dzięki naturalnemu wzrostowi w drugich i dzięki wprowadzeniu nowych źródeł dochodów, ogólna suma dochodów wzrosła prawie o 13 milionów rsr.

2) *Zmniejszenie wydatków*. W skutku Najwyższego rozkazu wydanego 6-go października r. z., zmniejszenie wydatków było dokonane w znacznych rozmiarach i wydały bardzo zadawalniający rezultat. Na czele wszystkich zmniejszeń, stoją zmniejszenia w wydziale wojskowym dochodzące do 9,731,000 rsr. W właściwym miejscu powrócimy jeszcze do tej cyfry, nieomal najbardziej zawikłanej ze wszystkich cyfr mających związek z budżetem, i wymagającej szczególnego roztrząśnienia i dokładnego rozbioru, na co dziś nie mamy ani czasu, ani miejsca. Za ministerstwem wojny, pod względem ogólnej sumy dokonanych zmniejszeń, następuje ministerstwo marynarki, które wyłączyło ze swego budżetu do 5 milionów rsr. Czytelnicy wiedzą już, przez jakie środki osiągnięto takie zmniejszenie wydatków na morskie siły, dochodzące prawie do 25%. Trzecie miejsce należy się ministerstwa dóbr rządowych. Nie licząc sum przeniesionych do budżetów innych władz, w skutku oddania włościan rządowych pod ogólny zarząd, czysta oszczędność osiągnięta przez ten środek i wiele innych, równa się 1,850,000 rsr. Ministerstwo finansów zmniejszyło wydatki właściwie dotyczące przedmiotów jego zarządu, około 1,500,000 rsr. Ministerstwo spraw wewnętrznych dokonało zmniejszeń o 1 milion rsr. Z włączeniem drobnych zmniejszeń w drugich wydziałach, nie mających szczególnego znaczenia, ani charakteru wzmocnionego zmniejszenia wydatków, ogólna suma wszystkich oszczędności zamierzonych w 1867 roku, w skutku przedsięwziętych środków, dochodzi do 21 milionów rsr.

Zważywszy na powiększanie dochodów o 13 milionów rsr., i zmniejszenie wydatków o 21 milionów rsr. możnaby było, zdaje się, oczekiwać zmiany ogólnego bilansu pomiędzy dochodami państwa a wydatkami, o *przeszło trzydzieści cztery miliony rsr.*, lecz w rzeczywistości okazało się cokolwiek inaczej, w skutku wpływu trzeciego, wskazanego przez nas wyżej czynnika—*konieczności bezwzględniego zaspokojenia niektórych gwałtownych potrzeb rządu państwa*. Pozostawiamy każdemu ocenienie, z następnych uwag, w jakim stopniu wprowadzenie nowych wydatków było niezbędnem i o ile można było ich zrzec się. My ze swej strony, dziś wstrzymamy się od podobnych ocenień i ograniczymy się na p-daniu gołych faktów.

3) *Powiększenie dawnych wydatków i wprowadzenie nowych*. Najzuważniejsze powiększenie wydatków na pozór ukazuje się w wydatkach ministerstwa wojny. Dochodzi ono, w ogólnej sumie do 10 milionów rsr., i wywołane było głównie przez konieczność przekształcen w uzbrojeniu wojska, jak również wzmocnienia obronnych i inżynierskich robót, i przysposobienia zapasowego umundurowania. Na przerobienie starych karabinów i zamówienie szybko strzelających nowych, potrzeba było nie mniej 2,635,000 rubli srebr.; na udoskonalenie artylerji 1,700,000 rubli srebr.; na umundurowanie 1,745,000 rsr.; na forteczne i inżynierskie roboty przeszło 2,000,000 rsr., na urządzenie parków lotnych 108,000 rsr. i t. d. Wprawdzie przy tem włączono do wydatków na 1867 i wypłaty z niektórych pozycji przeniesionych, z powodu ich nie wykonania, z budżetów 1866 r., to jest takie wypłaty, które właściwie mówiąc, nie są nowymi wydatkami i nie wyrażają nowych potrzeb; lecz ponieważ szczególne roztrząśnienie okoliczności, będących w związku z powiększeniem wydatków w wydziale wojskowym, nie może wejść do niniejszego poglądu, przeto odkładamy wszystkie dalsze objaśnienia i przechodzimy do powiększenia wydatków w innych pozycjach. Po wydatkach na siły zbrojne, najważniejszą pozycją nowych wydatków są—wypłaty od długów państwa. Wypłaty te w 1867 r. wymagają wydatków większych niż dawniej o 5,259,000 rsr. Następnie idą nowe wydatki w ministerstwie dróg komunikacji: 1,500,000 rsr., na pokrycie różnicy kursu w zagranicznych wypłatach rękominj towarzystwom kolei żelaznych; 1,350,000 rsr. na utrzymanie zarządów i inne wydatki nowo otwartych kolei żelaznych; 1,198,000 rsr. na wzmocnienie ruchu i przeróbki na kolei żelaznej Mikołajewskiej i t. d., razem przeszło 4,300,000 rsr. W ministerstwie sprawiedliwości nowych wydatków na rozprzestrzenienie działania nowych ustaw sądowych zamieszczono około 400,000 r.

W ministerstwie spraw wewnętrznych okazała się potrzeba nowych wydatków około 600,000 rsr.; w najwyższych władzach rządowych (— 200,000) rsr., w synodzie — 200,000 rsr. i t. d. Razem nowych wydatków, w skutku szczególnych czasowych przyczyn, lub w skutku potrzeby powiększenia dawnych wydatków zamieszczono w budżecie przeszło 22 miliony rsr., a z dołączeniem powiększenia wydatków zwrotnych (3,200,000 rsr.) — do 26 milionów.

W skutku tego ogólny rezultat dokonanych i wprowadzonych do budżetu na rok 1867 zmian w finansowych rachunkach wszystkich władz, przedstawia się w następującym kształcie:

Przybyło dochodów . . . 13,000,000 rsr.
Ubyło wydatków . . . 21,000,000 „
Przybyło wydatków . . . 26,000,000 „

Różnica 8,000,000 „

I tak rezultat wszystkich zrobionych stosunkowo do budżetu z 1866 r. zmian, pomimo ogromu oszczędności, pomimo naprzężonych wysiłeni wielu władz, pomimo bardzo znacznego powiększenia dochodów, wyrządził się tylko w oszczędności 9 1/2 milionów rsr. Rezultat ten na pierwszy rzut oka może okazać się nieważnym; komu może się nawet wydawać mizernym. Ludzie pojmujący mechanizm organizacji państwa i zarządu finansowego, nie nazwą tego rezultatu, osiągniętego w ciągu trzech czy czterech miesięcy, mizernym i niezawodnie rozumieją, że więcej zrobić, nieomal było niemożliwym. Co się nas tyczy, celem naszym było wyłącznie to, żeby wskazać jak długą i zakłamaną drogą, osiągniętych się rezultatów, które może w części zaspokajają niecierpliwość wielu, a potem uważamy za zbyt czyste wdawać się w dalsze objaśnianie szczegółów i odkładamy nasze wnioski o ogólnem znaczeniu budżetu na rok 1867, do następnego artykułu. (d. c. n.)

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

* (Nowe dzieło). Wyszła z druku broszura „O estetycznym wychowaniu kobiet, wykład publiczny miłośnicy w auli szkoły głównej warszawskiej d. 29 marca 1867 r. przez prof. dra fil. Henryka Struve (odbitka z Tygodnika ilustrowanego)”. Warszawa 1867, w 16-ce, str. VIII, 36.

* (Tydzień targowy). Średnie ceny głównych artykułów żywności na targach warszawskich w tygodniu bieżącym były następujące: *co do chleba:* razowego funt kop. 2 1/2, pyłowego kop. 3 1/2, stołowego kop. 5 1/2, bułka za kopiejkę 1 ważyła: ordynaryjne od zoł. 15—18, poznańskie od zoł. 8—14, montowe od zoł. 7 do 12; *co do mięsa w jatkach:* wołowe w częściach zadnich funt kop. 11, w częściach przednich kop. 8 1/2, poledwicy kop. 20, łozu czystego kop. 11 1/2, wieprzowiny ze skórą kop. 12, bez skóry kop. 11, sadła świeżego kop. 20, słoniny świeżej kop. 19, solonej kop. 20, cielęciny w ćwiartkach zadnich kop. 13, w przednich kop. 11; *co do nabiału:* masła świeżego funt kop. 33, solonego kop. 27, śmietany kwarta kop. 30, mleka zbieranego kop. 3, ser krowi większy kop. 22, mniejszy kop. 14, twaróg kop. 7 1/2, jaj kopa kop. 67 1/2; *co do drobiu:* indyk rsr. 2 kop. 70, indyczka rs. 1 kop. 50, stara kura kop. 60, gęś karmiona rs. 1 kop. 20, kaczka kop. 60, pularda kop. 60, kapłon k. 60, prosię średnie rs. 1; *co do ogrodnictwa:* blacik sałaty kop. 13, główka sałaty kop. 3 1/2, pęczek szczypiorku kop. 3, rzodkiewki kop. 6, selerów mendel kop. 75, porów mendel kop. 6, pęk pietruszki kop. 10, wiązka chrzanu kop. 7 1/2, cebuli garniec k. 27, funt kop. 6, kartofli garniec kop. 9, kapusty czerwonej główka kop. 7; *co do legumin:* maki pszennej najpiękniejszej funt kop. 8, średniej kop. 6 1/2, ordynarnej kop. 4 1/2, kaszy krakowskiej drobnej kwarta kop. 11 1/2, średniej kop. 9, jaglanej kop. 7 1/2, perłowej pięknej kop. 13, ordynarnej k. 8, gryczanej kop. 6 1/2, jęczmiennej kop. 5, grochu szablatego kop. 7 1/2, grzybów suszonych funt kop. 50; *co do ryb:* szczupaka funt kop. 35, leszcza kop. 35, sandacza kop. 37 1/2, okonia kop. 20, certy kop. 25, lina kop. 27 1/2. Raków drobnych kopa kop. 67 1/2, większych rs. 2.

* Nr. 397 Tygodnika Ilustrowanego, wyszedł z druku i zawiera: — Jaskinia Woroniczów (z drzew). — Kronika tygodniowa. — Przegląd polityki zagranicznej. — Najnowsze odkrycia, wynalazki i spostrzeżenia naukowe. (dok.) — Jarmark w Habelswerde (drzew). — Charakterystyka obiadów (z 4 drzew.) (dok.) — Lisowazyki. — Zestawienie pojęcie (poezja). — Lutnia moja (śpiew). — Korespondencja. — Życie za życia p. W. Morzkowskiej. (d. c.) — Przegląd teatralny. — Helena p. T. T. Jeża (c. d.) — Nr. 226 Wznowienia, wyszedł z druku i zawiera: — Źródła Nilu, dziennik podróży i odkryć kapitana Speke. 1860—1863 (d. c. z 2 drzew). — Wędrowni ptaków (zdrzew.) — Doktor Matheus p. Erekmana. Chatriona. — Amerykańskie zakłady dobroczynne na wyspie Randall. p. Duvergier de Hauranne. — Pierwsze podróże amerykańskie pancernego okrętu Passaie (z 3 drzew.) — Wyszły także Nr. 18 Gazety rolniczej. — Nr. 21 Kliniki. — i Nr. 44 Gazety lekarskiej.

* Wyszedł z druku Pószyt III. (na marzec). — Pamiętnika Naukowego, Literackiego i artystycznego, i zawiera: — Bohatero-

wie i bohaterki w powieści, studjum krytyczne, p. I. Zacharjasiewicza. — O bezpośrednim powstawaniu istot. (generatio Spontanea) p. dra. Starsburgera. — O duszy i jej objawach, p. dra Struve. — Wiele hałasu o wie, komedia 5 aktach Shakespeara prz. A. N. K. — Krytyczny rozbiór poezji Mirona p. K. Kaszewskiego.

* Wyszedł z druku zeszyt 5 (za maj), Biblioteki Warszawskiej i zawiera: — Abelard i Heloiza p. S. Pawlickiego. — Kronika Wincentego Kadłubka, p. A. Tyszyńskiego. — Kronika paryzka, literacka i artystyczna. — Przyczynki do mytologii porównawczej, p. A. Mierzyńskiego. — Obrządy rolnicze, p. Z. Glogera. — Kronika literacka. — W Rozmaitościach: Podania ludowe z nad Łan. p. W. Cioślińskiego. — Wykryty rękopism Jędrzeja Żaluskiego — Korespondencja. — Wiadomości literackie.

Warszawa.

dnia 22 Kwietnia (4 Maja).

Kalendarz.

W niedzielę, 5 maja, — św. Piusa V pap. — Słońce wsch. o godz. 4 min. 25; zach. o godz. 7 min. 29.

W poniedziałek, 6 maja, — św. Jana w Oleju ap. — Słońce wsch. o godz. 4 min. 23; zach. o godz. 7 min. 31.

Stan pogody.

Table with weather data: Dziś z rana + 5 1/2 R. ciepła. Wczoraj. Barometr w milimetrach 746.3 / 750.2. Termometr Reaum + 9 1/2 / + 8 3/4. Stan nieba pochmurny / pochmurny.

Największe ciepło + 12.2 R. Najmniejsze ciepło + 6.4 R.

Wysokość wody na Wiśle stóp 8 cali 0.

Widowiska.

WIELKI TEATR. — Dziś, opera Violeta. — Jutro, balet Monte-Christo.

TEATR ROZMAITOSCI. — Dziś, Cicha woda brzegi rwie; Portrety kochanka i męża; Łobzowanie. — Jutro, Pan Goldhab; O chlebie i wodzie. — Wczoraj, dawano Cicha woda brzegi rwie; Ciekawość; Sto za sto, było osób 500.

SALA RESURSY OBYWATELSKIEJ. — Dziś i jutro, Wielkie Przedstawienie braci Davenport i p. Fay. — Początek o godz. 8-iej wieczorem. — Bilety nabyć można w dniach przedstawień w resursie obywatelskiej od godziny 10 z rana do 1 w południe, a od godz. 3 po południu do rozpoczęcia widowiska. — Osoby życzące mieć u siebie w mieszkaniu posiedzenia braci Davenportów, raczą się zgłosić do ich mieszkania w hotelu Europejskim, —

ODEON. — Dziś i Jutro, Przedstawienie Sztuk magicznych, p. Kahne i panny Rosenstein. — Zacznie się o godzinie 7 1/2. —

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHEFY SZTUK PIĘKNYCH (w hotelu europejskim). — Codziennie od godziny 10 z rana do wieczora. — Cena wejścia kop. 15; w niedziele zaś i święta kop. 5.

WYSTAWA OBRAZOW I STAROŻYTNOŚCI p. Sulatyckiego (na Podwalu w domu Dyzmańskich). — Codziennie od godziny 10 rano do 4 po południu. — Cena wejścia kop. 10.

NA PLACUNALEWEK. Codziennie, PANORAMA Karola Fejta, — zawierająca różne widoki i epizody z wojny między Austrią i Prusami.

* Przyjechali do Warszawy: generał-major Kolankowski, z Lublina; rzeczywisti radcy stanu Koch z Petersburga, Hoffman z miasta Siedlca; — wyjechali: generał-major orszaku J. C. M. baron Frederiks, do Skierniewic, i dymisjonowany generał-major Messing, do Petersburga.

W dniu wczorajszym przyjechało koleją zel. warsz. — wiedz. i warsz. byd. osób 367, wyjechało osób 464; — koleją zel. petersb.-warsz. przyjechało osób 123, wyjechało osób 107; — koleją zel. warsz.-teresp. przyjechało osób 127, wyjechało 158; — statkami parowemi przyjechało osób 27, wyjechało osób 39; — w ogóle przyjechało osób 986, w tej liczbie z zagranicy 124, wyjechało 1115, w tej liczbie za granicę 75.

* Listy niewłaściwie do skrzynek pocztowych włożone, w dniu 3 Maja 1867 r., a mianowicie pod adresem: L. Grosberg w Białymstoku, Adam Krupecki w Białymstoku, Rozenblum w Brześciu lit., Szczefanowicz w Kownie, Frashenberg w Berdyczowie, Dawid Gortwert w Borosławiu, Hekker w Żolotonoszy, Ginberg w Gartylinie.

Dnia 21 (3) b. m. chorych w ośmiu cywilnych szpitalach: przybyło 69, wyzdrowiało 71, umarło 6, pozostało 1625 (mężczyzn 717, kobiet 908), z nich w szpitalu starozakonnych mężczyzn 145, kobiet 159.

* W d. 3 b. m. i roku, urodziło się Chrześcijan pięć miesięcy 26, żeńskiej 19, Starozakonnych: pięć żeńskiej 6, żeńskiej 3, razem 54; zawarło śluby małżeńskie par: Chrześcijan: 4, Starozakonnych: 4; umarło Chrześcijan: pięć żeńskiej 8, żeńskiej 7, Starozakonnych: żeńskiej —, żeńskiej 1, razem 16.

Geny targowe dnia 22 kwietnia (3 maja) 1867 r.

Table with market prices: RODZAJ PRODUKTOW, Koziec od, and various goods like Pszonicą, Żyto, Jęczmień, Owies, Groch polny, Kartofle.

Dowozy: Pszonicę 120 Żyta 80; Jęczmienia —; Owsa 300 korcy. Wiadro okowity od rs. 3 k. 97 do rs. 4 k. 6. Garniec „ od rsr. 1 kop. 32 do rsr. 1 kop. 38.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ. dnia 22 Kwietnia (4 Maja) 1867 r.

Table with financial data: MONETY, PAPIERY, Obligacje, Bilety, and various bank-related items.

Table with exchange rates: WEXLE, listing rates for Berlin, Wrocław, Gdańsk, Hamburg, Londyn, Paryż, Wiedeń, Petersburg, Moskwa.

* Wartość kuponu bież. od Listów Zastawnych. rs. 1 k. 46 1/2. * „ „ od Listów Likwidacyjnych. rs. 1 k. 71 1/2.

KURSA TELEGRAFICZNE. AJENTURY RUDOLFA OKRETT. Petersburg, dnia 21 Kwietnia (3 Maja) 1867 r.

Table with telegraphic rates: Wexle na Londyn, Hamburg, Amsterdam, Paryż, Berlin, and other financial instruments.

KURSA TELEGRAFICZNE. AJENTURY RUDOLFA OKRETT. z Berlina, d. 21 Kwietnia (3 Maja) 1867 roku.

Table with telegraphic rates from Berlin: Wexle na Londyn, Hamburg, Paryż, and various bank-related items.

Z WIEDNIA

Table with telegraphic rates from Vienna: Wexle na Londyn, Hamburg, Paryż, and other financial instruments.

Z PARYŻA.

Table with telegraphic rates from Paris: Renta 3%, Renta Włoska, Akcje Kredytu Ruchomego.

Z LONDYNU

Table with telegraphic rates from London: 1/2 Papiery (Consols).

